

Gdańsk, 17 grudnia 2013 roku

RGD 61/4/13/IPW/MW

DECYZJA RGD Nr 25 /2013

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz § 2 pkt 4 i § 5 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej Delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: Radosław Chabowski, zamieszkały w Tczewie, prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski,

- I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez przedsiębiorcę Radosława Chabowskiego, zamieszkałego w Tczewie, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski, polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „Zamówienie Podłogi / Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia” postanowienia o treści: „Termin realizacji zamówienia może ulec zmianie z przyczyn niezależnych od Sprzedającego, takich jak: klęski żywiołowe, reklamacje zamówionego asortymentu, zmiana terminu realizacji zamówienia przez Producenta”- które zostało wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami);**

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

- II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Radosława Chabowskiego, zamieszkałego w Tczewie, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski, **karę pieniężną** w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust 1 i 2 pkt 1 ustawy, tj. w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji, w wysokości 2.310 zł. (słownie: dwa tysiące trzysta dziesięć złotych);
- III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 oraz w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami), stosownie do art. 264 § 1 w związku z art. 263 ust. 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 267), obciąża się przedsiębiorcę Radosława Chabowskiego, zamieszkałego w Tczewie, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski kosztami postępowania, które kończy niniejsza decyzja administracyjna, w kwocie 15,20 zł (słownie: piętnaście złotych 20/100) i zobowiązuje do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się decyzji.
- IV. Na podstawie art.105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 267) w związku z art. 83 ustawy

z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy: Radostławowi Chabowskiemu, zamieszkałemu w Tczewie, prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostław Chabowski, **umarza się** postępowanie w sprawie stosowania przez w/w przedsiębiorcę praktyki o jakiej mowa w art. 24 ust 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym pn.: „Zamówienie Podłogi / Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia” zastrzeżenia przyznającego przedsiębiorcy prawo do zatrzymania zaliczki wpłaconej przez konsumenta w całości (30% wartości zamówienia) w przypadku wprowadzenia przez konsumenta zmian w zamówieniu po upływie 24 godzin od jego złożenia - co miało stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.)

UZASADNIENIE

- [1] W roku 2012 Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej Prezesem UOKiK lub Prezesem Urzędu) przeprowadził pod sygn. RGD. 405/27/12/IPW postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przez przedsiębiorcę Radostława Chabowskiego, zamieszkałego w Tczewie, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostław Chabowski (zwany dalej również Przedsiębiorcą).
- [2] W toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu ustalił, że Przedsiębiorca prowadząc działalność gospodarczą m.in. w zakresie robót budowlanych wykończeniowych, zakładania stolarki budowlanej, wykonywania instalacji elektrycznych oraz pozostałych instalacji budowlanych stosuje przygotowany przez siebie wzorzec umowy.
- [3] Po przeanalizowaniu dostarczonego przez Przedsiębiorcę wzorca umowy, wykorzystwanego do zawierania umów z konsumentami, a także wyjaśnień złożonych przez Przedsiębiorcę, Prezes UOKiK ustalił, że niektóre z zapisów zawartych we wzorcu umowy stosowanym przez Przedsiębiorcę w obrocie z konsumentami, tj. te, które wymieniono w sentencji niniejszej decyzji, mogą pozostawać w sprzeczności z zakazami wynikającymi z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [4] Mając na uwadze dokonane ustalenia, w dniu 5 kwietnia 2013 r. Prezes Urzędu Postanowieniem nr 76 (dowód: karta nr 1) wszczął przeciwko przedsiębiorcy Radostławowi Chabowskiemu, zamieszkałemu w Tczewie, prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostław Chabowski, postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy postanowienia uznanego za postanowienie niedozwolone i wpisanego do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ - Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz postanowienia, którego

stosowanie może zostać uznane za czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust.1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji i stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

[5] Postanowieniem nr 78 Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów, w postępowaniu prowadzonym pod sygn. akt RGD 61/4/13/IPW, uzyskane w toku postępowania wyjaśniającego o sygn. akt RGD. 405/27/12/IPW pismo Radosława Chabowskiego z dnia 10 lipca 2012 roku oraz pismo jego pełnomocnika z dnia 26 lipca 2012 roku wraz z załącznikami (dowód: karty 6 - 56).

Przedsiębiorca ustosunkowując się do postawionych zarzutów:

a) Pismem z dnia 10 lipca 2012 r. (dowód: karta nr 7), oświadczył co następuje:

- *Szacunkowa liczba umów zawartych z konsumentami w roku 2011 wynosi ok. [...] szt., a w roku 2012 do dnia 28.06.2012 wynosi ok. [...] szt.;*
- *Umowa na przestrzeni lat 2011 i 2012 nie uległa zmianie;*
- *Równocześnie informuję, że jeżeli którykolwiek z punktów stosowanych przeze mnie w Warunkach realizacji zamówienia jest sprzeczny z prawem lub należy do grupy klauzul niedozwolonych, to jak najbardziej jestem gotów go usunąć bądź zmienić.*

b) Pismem z dnia 26 lipca 2012 r. (dowód: karta nr 8), pełnomocnik przedsiębiorcy oświadczył co następuje:

- *Wbrew zarzutom zawartych w zawiadomieniu, przedsiębiorca nie uważa aby w umowach stosowanych z konsumentami zawarte były klauzule niedozwolone;*
- *W szczególności zarzut, że postanowienie umowne (pkt 2) wzorca zastrzegające prawo zmiany zamówienia w ciągu 24 godzin wyłącznie po stronie konsumenta jest absolutnie chybiony. Zapis ten stawia konsumenta w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do sprzedawcy ponieważ to tylko konsument ma prawo zmiany zamówienia i w konsekwencji odstąpienia od umowy w terminie 24 godzin, natomiast sprzedawca takiego prawa nie posiada. Natomiast w przypadku zmiany zamówienia przez konsumenta po upływie 24 godzin sprzedawca ma prawo odstąpienia od umowy i żądania zapłaty kary umownej. Wysokość kary umownej nie jest wygórowana ponieważ w przypadku zmian zamówienia po upływie 24 godzin, sprzedawca nie może już zmienić zamówienia u swojego dostawcy i jest zobowiązany zapłacić dostawcy całą cenę łącznie z kosztami dostawy, otrzymując w zamian tylko 30% wartości zamówienia;*
- *Sprzedawca nie ma żadnej pewności, że sprzeda zamówiony towar innemu konsumentowi, a jeżeli sprzeda to nie wiadomo w jakim czasie to nastąpi i za jaką cenę. W okresie od otrzymania towaru od dostawcy do czasu sprzedaży towaru musi być on składowany, a pieniądze wydatkowane na jego zakup zamrożone co rodzi koszty po stronie sprzedawcy. Dotyczy zarówno podłóg jak i drzwi ponieważ sklep sprzedawcy nie jest wielkim składem budowlanym, który ma duże zapasy i możliwości ich składowania i gdzie składowanie dodatkowych ilości towarów nie rodzi problemów po stronie sprzedawcy, ale niedużym sklepem gdzie większość towarów jest realizowana na zamówienie;*
- *Wbrew stanowisku skarżącego to tylko konsument ma prawo zmiany umowy w ciągu 24 godzin, co zdaniem sprzedawcy jest wyjątkowe w umowach stosowanych na rynku ponieważ na ogół po zawarciu umowy nikt nie może od niej odstąpić;*
- *Jednocześnie informuję, że wzorce umów i faktur są stosowane u przedsiębiorcy w 2011 r. i w 2012 r. bez zmian od początku ich stosowania.*

Jednocześnie pełnomocnik Przedsiębiorcy przekazał w załączeniu (dowód: karty 10 - 56) uwierzytelnione pełnomocnictwo, odpis zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, wzorce stosowanych umów i faktur, oraz odpisy zamówień z każdego miesiąca.

- c) Pismem z dnia 17 kwietnia 2013 r. (dowód: karty nr 57-58), pełnomocnik Przedsiębiorcy, w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, oświadczył co następuje:
- *Naruszenie określone w pkt 1. nie jest faktycznie wykorzystywane, a zdaniem przedsiębiorcy zapis, że termin realizacji zamówienia może ulec zmianie z powodu siły wyższej oraz reklamacji zamówionego asortymentu jest zasadny i nie narusza interesów konsumenta. Reklamacja może być złożona przez konsumenta i w takiej sytuacji produkt będzie dostarczony po uwzględnieniu lub odrzuceniu reklamacji, będzie to miało miejsce tylko wtedy jeżeli reklamacja będzie wymagała odesłania do naprawy przez producenta. Odnosnie zmiany terminu z powodu zmiany terminu przez producenta, to przedsiębiorca usunie ten zapis z druku zamówienia;*
 - *Odnosnie drugiego zarzutu to przedsiębiorca podtrzymuje swoje wyjaśnienia złożone w piśmie pełnomocnika z dnia 27.07.2012r. (tutaj doszło do oczywistej omyłki pisarskiej, ponieważ jedyne pismo pełnomocnika przedsiębiorcy w tej sprawie, do którego mógł się on odnieść pochodzi z dnia 26 lipca 2012 r.). Większość dostaw jest realizowana przez przedsiębiorcę w ciągu 48-72 godzin i zmiana zamówienia przez konsumenta po 24 godzinach, powoduje konieczność zmiany zamówienia u producenta, a w konsekwencji złożenie nowego zamówienia bez możliwości odwołania poprzedniego zamówienia. Producent realizuje pierwotne zamówienie i dlatego przedsiębiorca nalicza karę umowną ponieważ nie sprzedaje tego towaru od razu innemu konsumentowi i musi go magazynować, ponosić koszty pieniądza w czasie, a często sprzedaje produkt z dużym upustem cenowym większym niż uiszczona kara umowna. Jeżeli przedsiębiorca nie będzie miał takiej możliwości, to albo zrezygnuje z możliwości zmiany zamówienia w ciągu 24 godzin, albo wprowadzi zapis o pokryciu całych kosztów poniesionych przez niego po zmianie zamówienia co zdecydowanie skomplikuje sprawę ponieważ takie rozliczenia będą nieraz dokonywane po roku albo dłużej.*

Jednocześnie pełnomocnik poinformował, że wzorzec umowy jest stosowany u Przedsiębiorcy od 2 stycznia 2011r., a także że Przedsiębiorca w okresie od 26 lipca 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. zawarł [...] umów z wykorzystaniem wzorca umów, natomiast w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 12 kwietnia 2013 r. zawarł [...] takich umów. Ponadto pełnomocnik poinformował, iż Przedsiębiorca uzyskał w 2012 r. przychód w wysokości [...] zł.

PREZES URZĘDU USTALIŁ, CO NASTĘPUJE:

- [6] Przedsiębiorca Radostaw Chabowski, prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostaw Chabowski, wpisany został do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Tczewa pod nr 4092/02. Przedsiębiorca rozpoczął działalność gospodarczą w dniu 1 marca 2002 r. Adres głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej to: Kartuska 422A, 80-125 Gdańsk (dowód: karta 12).

- [7] Przedmiot działalności Przedsiębiorcy obejmuje m.in.: roboty budowlane wykończeniowe, zakładanie stolarki budowlanej, wykonywanie instalacji elektrycznych oraz pozostałych instalacji budowlanych.
- [8] Przedsiębiorca w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystuje w obrocie z konsumentami wzorzec umowy (dowód: karty 18 - 56), zawierający postanowienia wymienione w sentencji niniejszej decyzji, spośród których, zdaniem Prezesa Urzędu:

– pierwsze, o treści: „Termin realizacji zamówienia może ulec zmianie z przyczyn niezależnych od Sprzedającego, takich jak: klęski żywiołowe, reklamacje zamówionego asortymentu, zmiana terminu realizacji zamówienia przez Producenta” - może zostać uznane za tożsame z następującym postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwany dalej rejestrem), o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zmianami):

„Wstępny termin wykonania usługi (...). Termin powyższy ulega przedłużeniu z przyczyn niezależnych od Zleceniobiorcy, za które uważa się w szczególności: zakłócenia w dostawach materiałów niezbędnych do realizacji zamówienia wywołane zdarzeniami losowymi, klęskami żywiołowymi, strajkami itp., trudności obiektywne w zaopatrzeniu w materiały nietypowe, niezbędne do wykonania zamówienia” (wyrok SOKiK z dnia 24 marca 2010 r., sygn. akt XVII AmC 872/09, data wpisania do Rejestru: 11.02.2011, poz. Nr 2173);

– drugie natomiast, przyznające przedsiębiorcy prawo do zatrzymania zaliczki wpłaconej przez konsumenta w całości (30% wartości zamówienia) w przypadku wprowadzenia przez konsumenta zmian w zamówieniu po upływie 24 godzin od jego złożenia - może zostać uznane za czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.) i stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wzorzec umowy stosowany jest przez Przedsiębiorcę od 2 stycznia 2011 r.

MAJĄC NA WZGLĘDZIE ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Interes publiczny.

- [9] Dla rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest uprzednie ustalenie, czy na skutek działań przedsiębiorcy zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem bez spełnienia tego warunku Prezes Urzędu nie jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu ustawy, którym zgodnie z jej art. 1 ust. 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Warunkiem koniecznym do zastosowania tej ustawy jest, aby działanie przedsiębiorcy - któremu zarzucono naruszenie jej przepisów - stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.
- [10] Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy na podstawie wzorca umowy pn.: „Zamówienie Podłogi / Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia”, o treści zakwestionowanej w toku postępowania poprzedzającego wydanie niniejszej decyzji, korzystają lub będą korzystał z usług świadczonych przez Przed-

siębiorcę. Objęte zarzutem działanie Przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki krąg uczestników rynku, ponieważ jest ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych odbiorców świadczonych przez Przedsiębiorcę usług. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez Przedsiębiorcę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jego zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

[11] Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności:

- 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.);
- 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji;
- 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Artykuł 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje natomiast, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

[12] Odpowiednio do art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

[13] Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Uznanie określonego działania przedsiębiorcy za niezgodne z zakazem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wymaga wykazania, że spełnione zostały kumulatywnie następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie jest podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- zachowanie przedsiębiorcy nosi znamiona bezprawności,
- praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Status przedsiębiorcy:

[14] Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz.672) wynika, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która we własnym imieniu wykonuje działalność gospodarczą.

[15] W przedmiotowej sprawie strona postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (wcześniej: Ewi-

dencja Działalności Gospodarczej) [dowód: karta 12]. Działania przedsiębiorcy mogą podlegać zatem kontroli dokonywanej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

AD I SENTENCJI DECYZJI

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów:

- [16] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.
- [17] Wskazówki co do tego, jak należy pojmować zbiorowy interes konsumentów zawarte są natomiast w art. 24 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, który stanowi, że nie jest zbiorowym interesem konsumenta suma indywidualnych interesów konsumentów. W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008 roku (sygn. akt III SK 27/07) Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia, że ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium. W ww. wyroku Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, iż sformułowanie: „*nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów*” należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie decyduje o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów. Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bowiem takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy w taki sposób, iż potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy.
- [18] Zgodnie z powołanym wyrokiem Sądu Najwyższego przez interes zbiorowy należy rozumieć zatem interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym zaistnienie przestanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.
- [19] W przedmiotowej sprawie zakwestionowane zachowanie Przedsiębiorcy dotyczy zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane jest do szerokiego ich kręgu. Stosowane praktyki wymierzone są zatem we wszystkich rzeczywistych odbiorców świadczonych przez Przedsiębiorcę usług, z którymi zawarto umowy na podstawie wzorca pn. „*Zamówienie Podłogi / Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia*”, zakwestionowanego w toku niniejszego postępowania, jak również w potencjalnych kontrahentów. Zakwestionowane zachowania podejmowane są w sposób powtarzalny i

powszechny, co wynika zresztą z samej natury wzorców umów, jakimi posługuje się przedsiębiorca w obrocie gospodarczym.

Bezprawność działań:

- [20] Za spełnioną należy uznać także kolejną z przesłanek, tj. bezprawność działania przedsiębiorcy, wywodzoną po pierwsze z tożsamości odpowiednich postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego i postanowienia będącego przedmiotem postępowania, stosowanego w obrocie z konsumentami przez Radostawa Chabowskiego. Zakaz stosowania postanowień niedozwolonych nie ogranicza się bowiem jedynie do przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień za niedozwolone, lecz rozciąga się również na wszystkich innych przedsiębiorców posługujących się postanowieniami identycznymi, tożsamymi, bowiem art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego prawomocność przedmiotowego wyroku rozszerza - od chwili wpisania wzorca umowy do ww. rejestru - na osoby trzecie.

Wpis określonego postanowienia do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie określonej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygnatura akt III SZP 3/06, stwierdził, iż „*stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów [...]*”. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wskazał m.in., iż „*[...] praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. [art. 24 obecnie obowiązującej u.o.k.ik] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru [...]*”.

Wobec tego, że z powołanego wyroku Sądu Najwyższego wynika wprost, iż nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, za niedozwolone mogą zostać uznane również postanowienia wzorców umów mieszczące się w hipotezie postanowienia wpisanego do rejestru. Stosowanie postanowienia o treści zbliżonej tak samo może bowiem godzić w interesy konsumentów, jak stosowanie postanowienia identycznego z tym, które zostało wpisane do rejestru.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie wzorca umowy stosowanego w obrocie z konsumentami przez Przedsiębiorcę, jest tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień niedozwolonych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK).

- [21] Postanowienie o treści: „Termin realizacji zamówienia może ulec zmianie z przyczyn niezależnych od Sprzedającego, takich jak: klęski żywiołowe, reklamacje zamówionego asortymentu, zmiana terminu realizacji zamówienia przez Producenta” - uznać należy, za tożsame z postanowieniem niedozwolonym, o treści:

„Wstępny termin wykonania usługi (...). Termin powyższy ulega przedłużeniu z przyczyn niezależnych od Zleceniobiorcy, za które uważa się w szczególności: zaktócenia w dostawach materiałów niezbędnych do realizacji zamówienia wywołane zdarzeniami losowymi, klęskami żywiołowymi, strajkami itp., trudności obiektywne

w zaopatrzeniu w materiały nietypowe, niezbędne do wykonania zamówienia” (wyrok SOKIK z dnia 24 marca 2010 r., sygn. akt XVII AmC 872/09);

Postanowienie to zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone w dniu 11 lutego 2011r., pod pozycją nr 2173.

W uzasadnieniu cytowanego wyroku Sąd Okręgowy - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyjaśnił, iż przedmiot umowy i sposób zredagowania cyt. zapisu wzorca umowy wskazują, że mamy do czynienia z umową o dzieło. Analizując ww. klauzulę należy zauważyć, iż przepis art. 627¹ k.c. stanowi, że do umowy zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie z osobą fizyczną, która zamawia dzieło będące rzeczą ruchomą w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenciej. Zgodnie z art. 635 k.c., jeśli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła. Przepis ten daje zatem zamawiającemu prawo odstąpienia od umowy w razie uchybienia przez przyjmującego zamówienie terminu rozpoczęcia wykonywania dzieła. Natomiast zakwestionowany zapis umowy nie precyzuje terminu wykonania dzieła. Poza tym zapis ten myli dwie rzeczy: termin wykonania dzieła i odpowiedzialność z tytułu niewykonania dzieła w terminie. Termin to określony dzień, w którym świadczenie powinno nastąpić. Uchybienie przez przedsiębiorcę terminowi uprawnia konsumenta do odstąpienia od umowy. W razie odstąpienia od umowy strony powinny dokonać zwrotu wzajemnych świadczeń (art. 494 k.c.), a jeśli uchybienie terminowi było następstwem zwłoki, konsumentowi służyć będzie roszczenie o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania (art. 494 in fine w zw. z art. 471 k.c.). Wskazane zatem przez przedsiębiorcę okoliczności tj. klęski żywiołowe, bądź reklamacje w opinii Prezesa Urzędu nie mogą stanowić o automatycznym przedłużeniu terminu, mogą być jedynie okolicznościami brany pod uwagę przy ocenie odpowiedzialności przedsiębiorcy za szkodę wynikłą z niewykonania zobowiązania w terminie. Należy stwierdzić, że jednoznaczny zapis „termin może ulec zmianie” w istocie pozbawia konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy w razie uchybienia przez przedsiębiorcę terminowi realizacji dzieła. W tym sensie zapis ten można uznać za tożsamy z zapisem wskazanym w art. 385³ pkt 14 k.c., zgodnie z którym niedozwolonymi postanowieniami umownymi są postanowienia, które pozbawiają wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia. Ponadto - cyt. zapis poprzez użycie zwrotów niedookreślonych tj. „w szczególności” daje kontrahentowi konsumenta prawo do jednostronnej interpretacji umowy (zapis adekwatny do zapisu z art. 385³ pkt 9 k.c.). Zapis taki jest sprzeczny z zasadą słuszności kontraktowej, a nawet z samą istotą umowy, skoro ostateczne „nadanie treści” jej postanowieniom pozostawia się w gestii tylko jednej strony (cyt. za G. Bieniek i in. Komentarz do Kodeksu cywilnego, Zobowiązania, Tom I, Warszawa 2006, str. 157). Zapis ten można uznać także za odpowiednik zapisu z art. 385³ pkt 19 k.c., gdyż przewiduje wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia (należy przyjąć, że do podmiotowo istotnych cech świadczenia przy umowie o dzieło należy termin wykonania dzieła). Trzeba przy tym podkreślić, że użyty w zapisie umowy zwrot „z przyczyn niezależnych od Sprzedającego”, nie oznacza „z przyczyn niezawinionych”, są bowiem okoliczności niezależne od Sprzedającego np. strajk zapowiadany, których wystąpienie nie zwolni go z odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną nieterminowym wykonaniem usługi.

[22] W ocenie Prezesa Urzędu klauzulę stosowaną przez Przedsiębiorcę i klauzulę wpisaną do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone należy

uznać za tożsame, pomimo istniejących różnic w sformułowaniu postanowień. Różnice te nie mają znaczenia dla treści przedmiotowych klauzul, nie wpływają bowiem na cel, jakiemu ma służyć przedmiotowa klauzula. Postanowienie kwestionowane w niniejszej decyzji jest tożsame z wyżej przytoczoną klauzulą wpisaną do rejestru z uwagi na tożsamość skutków, jakie wywołują w stosunku do konsumenta. Zarówno bowiem postanowienie wpisane do rejestru pod pozycją 2173, jak i wskazane w punkcie I. ustępie 1. sentencji decyzji postanowienie umowne stosowane przez Przedsiębiorcę, pozbawiają konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy w razie uchybienia przez przedsiębiorcę terminowi realizacji dzieła, przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia, a także dają kontrahentowi konsumenta prawo do jednostronnej interpretacji umowy poprzez użycie zwrotów niedookreślonych.

[23] Na stwierdzenie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów nie ma wpływu oświadczenie zawarte w piśmie pełnomocnika z dnia 17 kwietnia 2013 r., iż: *Naruszenie określone w pkt 1. nie jest faktycznie wykorzystywane (...)*. Istotą praktyki będącej przedmiotem niniejszej decyzji, jest bowiem, zgodnie z brzmieniem art. 24 ust 1 i ust. 2 pkt 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Bezspornym jest natomiast, iż skarżony Przedsiębiorca posługuje się wzorcem umowy zawierającym wskazaną klauzulę abuzywną, a fakt jego „wykorzystywania” w obrocie konsumenckim, nie wpływa na ocenę samej praktyki. W wyroku z dnia 11 października 2007r., III SK 19/07 Sąd Najwyższy stwierdził, że *„kontrola abstrakcyjna polega na sprawdzeniu samego wzorca, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy. W przypadku kontroli abstrakcyjnej, ocenie podlega treść postanowienia wzorca, a nie sposób jego wykorzystania (...)*”.

[24] Udowodniono zatem, że Przedsiębiorca stosuje postanowienie wzorca umowy uznanego za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, a zatem, że jego działania mają **charakter bezprawny**.

AD PKT II SENTENCJI DECYZJI

Kara pieniężna

[25] Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, *„należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy”*.

[26] Kara nakładana przez Prezesa UOKIK na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania Przedsiębiorcy, który jako profesjonalista powinien dbać o prowadzenie działalności gospodarczej, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności przestrzegać zasad chroniących interesy słabszych uczestników rynku - konsumentów.

[27] Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla strony, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W opinii Prezesa UOKIK należy podkreślić aspekt edukacyjny i wychowawczy zastosowanego

środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

[28] W punkcie I niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez przedsiębiorcę Radosława Chabowskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które polegają na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim klauzulą wpisaną do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

[29] Przepis art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę Radosława Chabowskiego wyniósł [...] zł. (słownie: ...). Stosownie do treści przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie (...), maksymalna kara nakładana na przedsiębiorcę może stanowić 10 % jego przychodów, co w niniejszej sprawie daje kwotę [...] złotych (słownie: ...).

[30] Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi i długotrwałości stwierdzonego w niniejszej decyzji naruszenia, które to czynniki określają wysokość kwoty bazowej kary, będącej odsetkiem uzyskanego przez ww. przedsiębiorcę w 2012 roku przychodu.

Oceniając wagę praktyki stosowanej przez skarżonego Przedsiębiorcę Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność, że opisana praktyka związana jest ze stosowaniem przez Przedsiębiorcę od 2 stycznia 2011 r. do chwili obecnej wzorca umowy zawierającego regulacje dotyczące usług proponowanych konsumentom, co wskazuje na powtarzalność zachowania Przedsiębiorcy. Zważył też na powszechność usług oferowanych przez Przedsiębiorcę, polegających m.in. na robotach budowlanych wykończeniowych, zakładaniu stolarki budowlanej, wykonywaniu instalacji elektrycznych oraz pozostałych instalacji budowlanych.

Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął również pod uwagę okoliczność, że Przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po raz pierwszy - wcześniej nie stwierdzono stosowania takiej praktyki przez Radosława Chabowskiego, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radosław Chabowski.

Ponadto, jak wskazano wcześniej, sankcja w postaci nałożenia kary może być na przedsiębiorcę nałożona niezależnie od tego, czy dopuścił się on naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. W zgromadzonym materiale dowodowym nie ma jednak jednoznacznych dowodów wyraźnej intencji Przedsiębiorcy naruszenia interesów konsumentów, stąd uznać należy, że jego działania miały charakter nieumyślny.

Określając kwotę bazową kary za tę praktykę, Prezes Urzędu uwzględnił także okres jej stosowania, który jest dłuższy niż 1 rok. Jak wynika z poczynionych ustaleń, umowy zawierające klauzulę abuzywną Przedsiębiorca zawiera od 2 stycznia 2011 r., zatem uznać należy, iż praktyka ma charakter długotrwały.

Określając kwotę bazową kary za tę praktykę, Prezes Urzędu uwzględnił także to, iż jest to postanowienie umowne wywołujące lub mogące wywołać negatywne skutki finansowe po stronie konsumenta. Ostatecznie podsumowanie wagi stwierdzonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów pozwoliło Prezesowi UOKiK na ustalenie, iż kształtuje się ona na poziomie [...] % przychodów osiągniętych przez Przedsiębiorcę w 2012 r., co daje kwotę 2.310 zł. (po zaokrągleniu do pełnego zł).

[31] Po ustaleniu kwoty bazowej przystąpiono do analizy, czy w niniejszej sprawie występowały okoliczności łagodzące i obciążające, które mogłyby mieć wpływ na wymiar kary. Prezes nie stwierdził w przedmiotowej sprawie żadnych okoliczności obciążających ani łagodzących. W przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu nie stwierdził istnienia przesłanek obciążających, skutkujących podwyższeniem kwoty bazowej kary, ani też okoliczności łagodzących, mogących mieć wpływ na obniżenie wysokości kwoty bazowej.

Obliczona w ten sposób kara pieniężna z tytułu naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt. 1 ustawy o ochronie (...) w zakresie opisanym w pkt. I 1) sentencji decyzji została określona w wysokości **2.310 zł.** (słownie: dwa tysiące trzysta dziesięć złotych), co stanowi około [...] % przychodu Przedsiębiorcy w 2012 r. oraz około [...] % maksymalnego wymiaru kary. W ocenie Prezesa Urzędu kara wymierzona w tej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w **punkcie II** sentencji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: **NBP O/O Warszawa Nr 51101010100078782231000000.**

AD PKT III SENTENCJI DECYZJI

Koszty postępowania

[32] Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania, przy czym - zgodnie z art. 80 powołanej wyżej ustawy - Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, na które służy zażalenie.

Z kolei, zgodnie z art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązanej do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia, przy czym - zgodnie z art. 263 § 1 tego Kodeksu - do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

W postępowaniu, które kończy niniejsza decyzja, Prezes Urzędu stwierdził, w punkcie I sentencji, iż przedsiębiorca Radostaw Chabowski, prowadzący działalność gospodarczą pod firmą: Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostaw Chabowski, dopuścił się naruszenia przepisów art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a zatem „jest zobowiązany ponieść koszty postępowania”, którymi, w okolicznościach sprawy, są wydatki w kwocie 15,20 zł (słownie: piętnaście złotych 20/100), związane z korespondencją Prezesa Urzędu kierowaną do strony.

Jednocześnie, na podstawie art. 264 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyznacza skarżonemu Przedsiębiorcy termin

14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji jako termin uiszczenia ww. kosztów postępowania i wskazuje, iż należy je wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie: **NBP O/O WARSZAWA 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000**.

Mając na uwadze powyższe postanowiono, jak w punkcie III sentencji decyzji.

AD IV DECYZJI

Przedmiotem prowadzonego przez Prezesa Urzędu postępowania było również rozstrzygnięcie, czy w okolicznościach stanu faktycznego sprawy znajduje uzasadnienie zarzut stosowania przez Radostawa Chabowskiego, zamieszkałego w Tczewie, prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą Firma Transportowo - Handlowo - Usługowa ZENRAD Radostaw Chabowski praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na stosowaniu we wzorcu umownym o nazwie: „*Zamówienie Podłogi / Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia*” zastrzeżenia przyznającego przedsiębiorcy prawo do zatrzymania zaliczki wpłaconej przez konsumenta w całości (30% wartości zamówienia) w przypadku wprowadzenia przez konsumenta zmian w zamówieniu po upływie 24 godzin od jego złożenia - co miało stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.).

- [33] Zarzut bezprawności działania Przedsiębiorcy w przedmiotowym zakresie stawiany był z uwagi na umieszczenie w stosowanym przez niego wzorcu umowy postanowienia, które przyznawało przedsiębiorcy prawo do zatrzymania zaliczki wpłaconej przez konsumenta w całości (30% wartości zamówienia) z tytułu kary umownej w przypadku wprowadzenia przez konsumenta zmian w zamówieniu po upływie 24 godzin od jego złożenia - co mogło stanowić czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.), a tym samym stanowić naruszenie z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [34] Zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji „Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta”.
- [35] Uwzględniając okoliczności i realia przedmiotowej sprawy, rozważono i oceniono, czy takie kwestionowane postępowanie przedsiębiorcy, zdefiniować można było jako naruszające dobre obyczaje, pod pojęciem których rozumie się szczególną staranność zawodową, uczciwość działania oraz dobrą wiarę, a zatem normy i zasady etyczne, wykształcone w obrocie prawnym - handlowym, które winny cechować zachowania przedsiębiorcy działającego na rynku.
- [36] Po **pierwsze**, po analizie zebranego materiału dowodowego, w tym stanowiska strony postępowania, uznano, iż samo zastrzeżenie na rzecz przedsiębiorcy prawa odstąpienia od umowy i obciążenia konsumenta karą umowną w przypadku zgłoszenia przez konsumenta żądania wprowadzenia zmian do zamówienia po upływie 24 godzin od jego złożenia, nie daje wystarczających i jednoznacznych podstaw do oceny takiego warunku za bezprawny tj. za sprzeczny z obowiązującym porządkiem prawnym lub też z dobrymi obyczajami. Prezes Urzędu rozważając tę kwestię uznał za zasadne uwzględnienie wyjaśnień pełnomocnika Przedsiębiorcy złożonych zarówno w piśmie z dnia 26.07.2012 r. (dowód: karta: 8-9), jak i podtrzymanych w piśmie z dnia 17.04.2013 r. (dowód: karta 57-58). Pełnomocnik Przedsiębiorcy podnosi w pisemnych wyjaśnieniach z dnia 26.07.2013 r., że zapis zastrzegający na rzecz konsumenta prawo do zmiany zamówienia w ciągu 24 godzin od momentu jego złożenia stawia konsumenta wręcz „w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do sprzedawcy, ponieważ to tylko konsument ma prawo zmiany zamówienia i w konsekwen-

cji odstąpienia od umowy w terminie 24 godzin, natomiast sprzedawca takiego prawa nie posiada". Istotnie, uprawnienie do modyfikacji zamówienia zastrzeżone dla konsumenta w swoisty sposób wzmacnia jego pozycję względem Przedsiębiorcy, gdyż z uwagi na naturę stosunku prawnego nawiązanego między stronami, niemożliwym jest równoległe wprowadzenie na rzecz Przedsiębiorcy analogicznego uprawnienia do modyfikacji zamówienia. Przedmiot zamówienia determinowany jest bowiem wolą konsumenta bez możliwości samoistnej ingerencji Przedsiębiorcy w zakresie ewentualnych zmian zamówienia złożonego przez konsumenta. Tym samym, uprawnienie do zmiany zamówienia, którym dysponuje konsument, może w przypadku skorzystania z powyższego uprawnienia, rodzić negatywne skutki po stronie Przedsiębiorcy. Trzeba bowiem uwzględnić specyfikę i tryb realizacji zamówienia, który przedstawia pełnomocnik Przedsiębiorcy w piśmie z dnia 17.04.2013 r., wskazując, że: *„Większość dostaw jest realizowana przez przedsiębiorcę w ciągu 48-72 godzin i zmiana zamówienia przez konsumenta po 24 godzinach, powoduje konieczność zmiany zamówienia u producenta, a w konsekwencji złożenia nowego zamówienia bez możliwości odwołania poprzedniego zamówienia [...]”*. Odnosząc się do przytoczonych wyjaśnień strony postępowania, zmiana zamówienia przez konsumenta, niewątpliwie może generować po stronie Przedsiębiorcy dodatkowe koszty z uwagi na brak jednoczesnej możliwości zmiany zamówienia złożonego przez Przedsiębiorcę u jego dostawcy. Pełnomocnik Przedsiębiorcy podnosi bowiem w piśmie z dnia 26.07.2012 r., iż po zmianie zamówienia *„Sprzedawca nie ma żadnej pewności, że sprzeda zamówiony towar innemu konsumentowi, a jeżeli sprzeda to nie wiadomo w jakim czasie to nastąpi i za jaką cenę. W okresie od otrzymania towaru od dostawcy do czasu sprzedaży towaru musi on być składowany, a pieniądze wydatkowane na jego zakup zamrożone, co rodzi koszty po stronie sprzedawcy. Dotyczy to zarówno podłóg jak i drzwi, ponieważ sklep sprzedawcy nie jest wielkim składem budowlanym, który ma duże zapasy i możliwości ich składowania i gdzie składowanie dodatkowych ilości towarów nie rodzi problemów po stronie sprzedawcy, ale niedużym sklepem, gdzie większość towarów jest realizowana na zamówienie”*. W odniesieniu do przytoczonych argumentów pełnomocnika Przedsiębiorcy, Prezes UOKiK uznał, iż zasługują one na uwzględnienie. Analiza przedmiotowego zapisu wzorca umowy i specyfiki stosunku prawnego między konsumentem a Przedsiębiorcą prowadzi do wniosku, iż jednostronna zmiana zamówienia dokonana przez konsumenta, po wcześniejszym uzgodnieniu przedmiotu umowy tj. określeniu zakresu prac wykonawcy, może skutkować koniecznością dokonania istotnych modyfikacji, w przedmiocie umowy, których chociażby ze względu na koszty, w tym dodatkowy nakład pracy, wykonawca by się wcześniej nie podjął. Pozbawienie Przedsiębiorcy - w takim przypadku - prawa do odstąpienia od umowy, mogłoby naruszać równowagę praw stron umowy, nie na niekorzyść konsumenta lecz odwrotnie na niekorzyść przedsiębiorcy, tym bardziej, iż konsument, zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami Kodeksu cywilnego, w przypadku zdefiniowania umowy podpisanej na podstawie wzorca umowy, jako umowy o dzieło, ma prawo od niej odstąpić, na każdym etapie wykonywania przez przedsiębiorcę zleconych prac. Z tego więc powodu nie ma uzasadnionych podstaw do uznania, iż umieszczone we wzorcu umownym zastrzeżenie umowne tj. dające przedsiębiorcy prawo odstąpienia od umowy w przypadku zmiany zamówienia, mogłoby być uznane za działanie bezprawne i sprzeczne z dobrymi obyczajami.

- [37] Po wtóre, zdaniem Prezesa UOKiK, samo umieszczenie we wzorcu umownym postanowienia przewidującego obowiązek zapłaty kary umownej, nie sposób oceniać - a priori - w kategorii jego bezprawności. Prezes UOKiK, zwraca uwagę na fakt, iż kara umowna jest środkiem „prawnie dopuszczalnym”, możliwym do stosowania również w umowach konsumenckich. Dlatego też, zdefiniowanie zapisu, w którym przewidziano obowiązek zapłaty kary umownej, jako z zasady bezprawnego, naruszającego dobre obyczaje, nie wydaje się możliwym do wykazania. Odnosząc się do

zagwarantowanego konsumentowi prawa zmiany zamówienia, zastrzeżenie na rzecz Przedsiębiorcy prawa odstąpienia od umowy i żądania zapłaty kary umownej należy również rozpatrywać w kategorii zapewnienia równowagi stosunku prawnego. Zauważyć bowiem trzeba, iż zastrzeżenie kary umownej stanowić ma swoiste zabezpieczenie prawne dla Przedsiębiorcy w przypadku skorzystania przez konsumenta z prawa zmiany zamówienia po upływie 24 godzin od jego złożenia. Brak takiego uregulowania dotyczącego kary umownej mogłoby doprowadzić – uwzględniając prawo zmiany zamówienia przez konsumenta – do obarczenia odpowiedzialnością za nieprzemyślane działania konsumentów wyłącznie Przedsiębiorcę. Jak wynika z przytoczonych wyżej wyjaśnień pełnomocnika Przedsiębiorcy, nie ma on możliwości swobodnego odwołania zamówienia przekazanego do realizacji własnym kontrahentom i zmuszony jest do odbioru zamówionego towaru nawet w przypadku zmiany zamówienia przez konsumenta. W piśmie z dnia 17.04.2013 r. Przedsiębiorca wskazuje, że *„Producent realizuje pierwotne zamówienie i dlatego przedsiębiorca nalicza karę umowną, ponieważ nie sprzedaje tego towaru od razu innemu konsumentowi i musi go magazynować, ponosić koszty pieniądza w czasie, a często sprzedawać produkt z dużym upustem cenowym większym niż uiszczona kara umowna. Jeżeli przedsiębiorca nie będzie miał takiej możliwości, to albo zrezygnuje z możliwości zmiany zamówienia w ciągu 24 godzin, albo wprowadzi zapis o pokryciu całych kosztów poniesionych przez niego po zmianie zamówienia co zdecydowanie skomplikuje sprawę, ponieważ takie rozliczenia będą nieraz dokonywane po roku albo i dłużej”*. Uwzględniając przytoczone argumenty Przedsiębiorcy w zakresie, w jakim wskazuje on na koszty związane ze zmianą zamówienia, zastrzeżenie kary umownej nie może być rozpatrywane w kategoriach działania bezprawnego i za takie uznane. Równocześnie, niezasadne także byłoby przyjęcie, iż zastrzeżenie kary umownej na rzecz Przedsiębiorcy jest działaniem bezprawnym wobec braku podobnego zastrzeżenia dla konsumenta. Kara umowna w przedmiotowym przypadku ma być uprawnieniem Przedsiębiorcy, którego nie można w tożsamy sposób przenieść na grunt uprawnień konsumenta. Nie ma bowiem, jak już wskazano w punkcie powyżej, możliwości samoistnej modyfikacji zamówienia przez Przedsiębiorcę, co mogłoby determinować w konsekwencji zastrzeżenie kary umownej na rzecz konsumenta w wysokości 30 % wartości zamówienia (równej wpłaconej zaliczce). Nieuzasadnione byłoby także w świetle zasady *pacta sunt servanda*, wprowadzenie wyłącznie na rzecz konsumenta nieograniczonego prawa do zmiany przedmiotu umowy, bądź też nawet prawa do odstąpienia od umowy na wstępnym etapie realizacji zamówienia. Zapis uprawniający Przedsiębiorcę do żądania kar umownych, ma być bowiem swoistym środkiem zapewnienia trwałości umów. Abstrahując więc od wysokości kary umownej, uznać należało, że samo jej zastrzeżenie na rzecz Przedsiębiorcy nie jest działaniem sprzecznym z prawem lub dobrymi obyczajami. Mając na uwadze wszystkie wymienione okoliczności nie można więc uznać, że kwestionowanie w postępowaniu prowadzonym przed Prezesem Urzędu działanie przedsiębiorcy stanowi czyn nieuczciwej konkurencji zdefiniowany art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.), a tym samym może stanowić naruszenia z art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Artykuł 3 ust. 1 powołanej ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji określany jest mianem „klauzuli generalnej”. Klasyfikuje on bowiem ogólnie czyn nieuczciwej konkurencji jako działanie sprzeczne z prawem lub z dobrymi obyczajami. Naruszenie prawa należy uznać za czyn nieuczciwej konkurencji, jeżeli skutkiem tego naruszenia dopuszczający się go przedsiębiorca uzyskuje korzyści w sferze gospodarczej, i tym samym dodatkowo swym działaniem zagraża interesowi lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Analogicznie rzecz się ma przy naruszeniu dobrych obyczajów. Jeśli bowiem mimo nierespektowania dobrych obyczajów przez przedsiębiorcę, jego zachowanie nie narusza, ani nie zagraża innym podmiotom, to nie spełni ono przesłanek naruszenia

uważanego za czyn nieuczciwej konkurencji. Dodatkowo, przy analizie naruszenia dobrych obyczajów należy uwzględnić, wobec braku skodyfikowanego kryterium ich oceny, wszystkie okoliczności faktyczne konkretnego przypadku, w pierwszym rzędzie gospodarcze oraz prawne. Pod rozwagę należy poddać interesy stron, a także interes publiczny oraz ogólne interesy przedsiębiorców i klientów, a zwłaszcza konsumentów. W wyroku z dnia 23 lutego 2006 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (XVII AMA 118/04) stanął na stanowisku, że istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołaniu błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Powyższe ogólne uwagi dotyczące czynu nieuczciwej konkurencji w świetle regulacji art. 3 ust. 1 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, należy przenieść na kanwę zachowania Przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie. Stosowane przez przedsiębiorcę we wzorcu umownym pn.: „Zamówienie Podłogi/Drzwi - Warunki Realizacji Zamówienia” zastrzeżenie przyznające Przedsiębiorcy prawo zatrzymania zaliczki wpłaconej przez konsumenta w całości tytułem kary umownej w przypadku wprowadzenia przez konsumenta zmian w zamówieniu po upływie 24 godzin od jego złożenia, nie zostało zakwalifikowane jako czyn nieuczciwej konkurencji. Jak wykazano powyżej, zastrzeżenie kary umownej przez Przedsiębiorcę nie jest sprzeczne z prawem i nie prowadzi do uzyskania przez Przedsiębiorcę nieuzasadnionych korzyści w sferze gospodarczej. Działanie to w świetle okoliczności sprawy nie godzi w interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Kara umowna, w przedmiotowym wypadku, ma bowiem stanowić instrument zminimalizowania dodatkowych kosztów po stronie Przedsiębiorcy, jakie mogą powstać w przypadku zmiany zamówienia przez konsumenta po upływie 24 godzin od jego złożenia. Zastrzeżenia kary umownej nie można również uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż jak wykazano działanie takie nie jest przejawem dążenia przedsiębiorcy do wykorzystania jego uprzywilejowanej pozycji względem konsumenta. Za uprawnione należałoby więc uznać stanowisko, że uregulowanie kwestii kary umownej w umowie – w przedmiotowej sprawie – ma na celu zapewnienie równowagi stosunku prawnego wobec zagwarantowanego konsumentowi we wzorcu umowy prawa do zmiany zamówienia. W związku z tym, Prezes UOKiK ustalił, iż nie zachodzą okoliczności, które wskazywałyby, że zachowanie Przedsiębiorcy można byłoby zdefiniować jako naruszające dobre obyczaje, pod pojęciem których rozumie się szczególną staranność zawodową, uczciwość działania oraz dobrą wiarę, a zatem normy i zasady etyczne, wykształcone w obrocie prawno - handlowym, które winny cechować zachowania przedsiębiorcy działającego na rynku. Uznając, że zachowanie Przedsiębiorcy w opisywanym zakresie nie spełnia dostatecznie kryteriów zakwalifikowania go jako czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.) należało umorzyć postępowanie w tym zakresie jako bezprzedmiotowe.

[38] Zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w sprawach nie uregulowanych w tej ustawie, do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Artykuł 105 k.p.a. stanowi natomiast, że organ administracji państwowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, gdy z jakiegokolwiek przyczyny stało się ono bezprzedmiotowe. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie co do jej istoty. Zarzut naruszenia art. 24 ust.1 i 2 pkt.3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga udowodnienia, że postanowienie wzorca umownego stosowane przez przedsiębiorcę stanowi

czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r., Nr 53, poz. 1503 ze zm.) Skoro, przesłanka ta nie ma miejsca w okolicznościach sprawy, brakuje elementu materialnoprawnego warunkującego wydanie decyzji merytorycznej, a zatem postępowanie należy umorzyć jako bezprzedmiotowe na podstawie art. 105 §1 k.p.a, w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

[39] Rozstrzygając przedmiotową sprawę Prezes Urzędu podnosi istotną wątpliwość co do wysokości kary umownej. Jednakże, kwestia ta, tj. ocena czy kara umowna ustalona na poziomie 30 % wartości zamówienia jest nadmiernie wygórowana i stanowić może zbyt daleko idącą dolegliwość dla konsumenta nie była przedmiotem zarzutu postawionego w postanowieniu o wszczęciu przedmiotowego postępowania, stąd nie mogła być rozstrzygnięta w niniejszej decyzji. Może być ona natomiast przedmiotem powództwa z art. 479³⁸ k.p.c. Ocena takich działań dokonywana może być bowiem w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone, a nie w kontekście stosowania czynów nieuczciwej konkurencji.

Stąd orzeczono, jak w punkcie IV sentencji.

POUCZENIE

- I. Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.
- II. Stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479³² § 1 i § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, w wypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach postępowania, zawartego w punkcie III sentencji decyzji, należy wnieść zażalenie na nie do Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku, w terminie tygodnia od dnia doręczenia decyzji.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku
Roman Jarząbek

